

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

17 päivänä toukokuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Euroopan unionin tuomioistuimen perussääntö – 23 artiklan ensimmäinen alakohta – Pääasian käsittelyn lykkääminen kansallisessa tuomioistuimessa, joka pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua SEUT 267 artiklan nojalla – Osittaisen lykkäämisen mahdollisuus

Asiassa C-176/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Spetsializiran nakazatelen sad (erityisrikostuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 8.3.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen samana päivänä, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

BK ja

ZhP,

ja jossa asian käsittelyyn osallistuu

Spetsializirana prokuratura,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. S. Rossi, neljännen jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos (esittelevä tuomari) ja tuomari O. Spineanu-Matei,

julkisasiamies: T. Čapeta,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Bulgarian hallitus, asiamiehinnään T. Mitova ja E. Petranova,
 - Euroopan komissio, asiamiehinnään F. Erlbacher, E. Rousseva ja M. Wasmeier,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa BK:ta ja ZhP:tä syytetään korruptioksi luonnehdituista teoista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

”[SEUT] 267 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltion tuomioistuin ilmoittaa unionin tuomioistuimelle päätöksestään, jolla se lykkää asian käsittelyä ja saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuimen kirjaaja antaa sen jälkeen päätöksen tiedoksi asianosaisille, jäsenvaltioille ja [Euroopan] komissiolle sekä [Euroopan] unionin sille toimielimelle, elimelle tai laitokselle, joka on hyväksynyt säädöksen, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena.”

Bulgarian oikeus

- 4 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että pääasiaan sovellettavien menettelysääntöjen mukaan rikosasian käsittelyä lykätään, kun kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntön.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 5 Spetsializirana prokuratura (erityissyyttäjä, Bulgaria) nosti 26.2.2021 ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa syytteen BK:ta ja ZhP:tä vastaan, koska heidän väitettiin syyllistyneen korruptioon työskennellessään poliisitutkinnassa.
- 6 BK vastusti syyttäjän tekemää oikeudellista luonnehdintaa korruptioksi. Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kyseenalaistaa toimivaltansa luonnehtia kyseinen teko toiseksi rikokseksi ilmoittamatta siitä ensin syytetylle, se on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU (EUVL 2012, L 142, s. 1) 6 artiklan 3 ja 4 kohdan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan 2 kohdan tulkinnasta. Tämä pyyntö on asian C-175/22 kohteena.
- 7 Lisäksi BK ja ZhP riitauttivat tavan, jolla heidät pidätettiin, sekä merkityn rahan löytymisen ZhP:n toimistosta. BK:n ja ZhP:n pidätys tapahtui heidän virkatiloissaan, joiden käytävillä oli videokamerat, jotka tallensivat osan pidätyksestä sekä rahan löytymisen.

- 8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että tämän ennakkoratkaisupyynnön esittämisaikana mennessä joitakin mainittuun pidättämiseen osallistuneita henkilöitä oli kuulusteltu ja osa kyseisistä videotallenteista oli tarkistettu. Kyseinen tuomioistuin korostaa kuitenkin, että sen on kuulusteltava ainakin kolmea muuta henkilöä ja tarkistettava näiden videotallenteiden loppuosa sekä piilokameran ja -mikrofonin tuottama materiaali.
- 9 Mainittu tuomioistuin toteaa, että teknisestä näkökulmasta mikään ei estä sitä jatkamasta sen käsiteltävänä olevan asian tutkimista ja todisteiden keräämistä väitettyjen tosiseikkojen todellisuuden ja sisällön selvittämiseksi. Näillä seikoilla ei ole yhteyttä sen asiassa C-175/22 esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin. Saatuaan mainitut todisteet ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voisi lykätä pääasian käsittelyä kokonaisuudessaan siihen asti, kunnes se saa unionin tuomioistuimen vastauksen näihin kysymyksiin. Saatuaan vastauksen se voisi jatkaa asian käsittelyä, ilmoittaa syytetylle tarvittaessa kyseisten tosiseikkojen mahdollisesta oikeudellisesta uudelleenluonnehdinnasta ja asianosaisia kuultuaan antaa ratkaisun pääasiassa.
- 10 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy kuitenkin, voiko se Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artikla huomioon ottaen jatkaa pääasian käsittelyä erityisesti todisteiden keräämisen jatkamiseksi sen jälkeen, kun se on esittänyt asiassa C-175/22 ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että ennakkoratkaisupyynnön edellyttää välttämättä, että pääasian käsittelyä lykätään kyseisessä ennakkoratkaisupyynnössä esitettyjen kysymysten osalta. Sen mukaan oikeudenkäyntiä voitaisiin kuitenkin jatkaa niiden seikkojen osalta, joita kyseinen ennakkoratkaisupyynnön ei koske, missä tapauksessa aineellista ratkaisua ei voitaisi antaa ennen unionin tuomioistuimen vastauksen saamista kysymyksiin.
- 12 Tällaisella lähestymistavalla voitaisiin välttää mainitun oikeudenkäynnin lykkäämiseen liittyvä ajanhukka, mikä edistäisi siten asian kohtuullisessa ajassa ratkaistuksi saamista koskevan oikeuden kunnioittamista perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan mukaisesti.
- 13 Kansallisen tuomioistuimen pääasiallisena tehtävänä olisi ratkaista sen käsiteltävänä oleva asia, ja unionin oikeutta sovellettaisiin pääasian käsittelyn lykkäämistä koskevaan kysymykseen vain siltä osin kuin lykääminen on tarpeen unionin tuomioistuimen ratkaisun tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että se on lykännyt pääasian käsittelyä kokonaisuudessaan, kunnes unionin tuomioistuin vastaa nyt käsiteltävässä asiassa esitettyyn kysymykseen.
- 15 Tässä tilanteessa Spetsializiran nakazatelen sad (erityisrikostuomioistuin, Bulgaria) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklaa tulkittava siten, että se velvoittaa kansallisen tuomioistuimen, joka on esittänyt SEUT 267 artiklan nojalla ennakkoratkaisupyynnön, lykkäämään pääasian käsittelyä kokonaisuudessaan, vai onko riittävää, että lykätään vain se osa pääasian käsittelyä, jota ennakkoratkaisukysymys koskee?”

- 16 Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) ilmoitti 5.8.2022 päivätyllä kirjeellä unionin tuomioistuimelle, että 27.7.2022 voimaan tulleen lainmuutoksen seurauksena Spetsializiran nakazatelen sad on lakkautettu ja että tietyt viimeksi mainitussa tuomioistuimessa vireille tulleet rikosasiat, mukaan lukien pääasia, on siirretty mainitusta päivästä lähtien Sofiyski gradski sadille.

Ennakkoratkaisupyyntön tutkittavaksi ottaminen

- 17 Bulgarian hallitus väittää, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole esittänyt unionin tuomioistuimelle tarvittavia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotta tämä voisi tulkita unionin oikeutta tavalla, josta olisi hyötyä kyseiselle tuomioistuimelle.
- 18 Kyseinen hallitus toteaa erityisesti, että rikosprosessikoodeksin 488 §, jota ei mainita ennakkoratkaisupyyntössä, koskee nimenomaisesti rikosoikeudellisen menettelyn lykkäämistä silloin, kun unionin tuomioistuimelle esitetään ennakkoratkaisupyyntö pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa. Tämän pykälän nojalla pääasian käsittelyä lykätään kokonaisuudessaan, jollei kansallisen tuomioistuimen tarvittaessa tekemästä tarkistuksesta muuta johdu, mutta sitä voidaan jatkaa ennen kuin unionin tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisupyyntöön, jos tämä on tarpeen todisteiden hankkimiseksi ja säilyttämiseksi.
- 19 Tältä osin on muistutettava, että olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkinnalla ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 15.12.2022, Veejaam ja Espo, C-470/20, EU:C:2022:981, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 20 Tältä osin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan b alakohdan mukaan ennakkoratkaisupyyntöön on sisällytettävä unionin tuomioistuimelle esitettävien ennakkoratkaisukysymysten lisäksi asiassa mahdollisesti sovellettaviksi tulevien kansallisten säännösten sisältö ja tarvittaessa asiaan liittyvä kansallinen oikeuskäytäntö. Tämä vaatimus ilmenee myös kansallisille tuomioistuimille ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä annettujen Euroopan unionin tuomioistuimen suositusten (EUVL 2019, C 380, s. 1) 15 ja 16 kohdasta.
- 21 Kuten edellä 9 kohdassa on todettu, nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selvittää, mitä mahdollisuuksia sillä on sovellettavan prosessioikeuden mukaan. Lisäksi ennakkoratkaisukysymyksen muotoilu on sellainen, että siihen voidaan vastata hyödyllisellä tavalla viittaamatta kansalliseen lainsäädäntöön.
- 22 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö voidaan ottaa tutkittavaksi.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiassa, onko Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, joka on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön SEUT 267 artiklan nojalla, lykkää pääasian käsittelyä vain niiden seikkojen osalta, joihin unionin tuomioistuimen antama vastaus ennakkoratkaisupyyntöön saattaa vaikuttaa.
- 24 Tältä osin on huomattava, että silloin, kun unioni ei ole antanut asiaa koskevia sääntöjä, kunkin jäsenvaltion asiana on menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla antaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet (ks. vastaavasti tuomio 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, 5 kohta ja tuomio 22.4.2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 25 Tätä periaatetta on kuitenkin sovellettava vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita noudattaen, jotta sovellettavien unionin oikeuden säännösten ja määräysten tehokas vaikutus voidaan säilyttää (ks. vastaavasti tuomio 3.6.2021, Bankia, C-910/19, EU:C:2021:433, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Erityisesti on todettava, että tehokkuusperiaatteen mukaan jäsenvaltiot eivät voi käyttää menettelyllistä itsemääräämisoikeuttaan siten, että unionin oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (ks. vastaavasti tuomio 9.11.1983, San Giorgio, 199/82, EU:C:1983:318, 14 kohta ja tuomio 24.11.2022, Varhoven administrativen sad (Riidanalaisen säännöksen kumoaminen lainsäädäntöteitse), C-289/21, EU:C:2022:920, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Ennakkoratkaisupyynnömenettelystä on muistutettava, että SEUT 267 artiklalla otetaan käyttöön unionin tuomioistuimen ja jäsenvaltioiden tuomioistuimien välinen vuoropuhelu, jonka tavoitteena on varmistaa, että unionin oikeutta tulkitaan yhtenäisesti, jolloin voidaan siis varmistaa sen johdonmukaisuus, täysi vaikutus ja itsenäisyys sekä viime kädessä perussopimuksilla luodun oikeuden ominaisuus (ks. vastaavasti tuomio 29.3.2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallinen tuomioistuin on käsiteltäväkseen saatettua asiaa ratkaistessaan sidottu tässä menettelyssä annettuun ratkaisuun unionin oikeuden tulkinnan osalta (ks. vastaavasti mm. tuomio 3.2.1977, Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, 26 kohta ja tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 74 kohta).
- 28 Mainitun menettelyn tehokkaan vaikutuksen säilyttämistä ei tee käytännössä mahdottomaksi tai kohtuuttoman vaikeaksi kansallinen säännös, jonka mukaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi päivän, jona ennakkoratkaisupyyntö esitetään unionin tuomioistuimelle, ja määräyksen tai tuomion, jolla tämä vastaa pyyntöön, antamispäivän välisenä aikana jatkaa pääasian käsittelyä toteuttaakseen sellaisia menettelytoimia, joita se pitää tarpeellisina ja jotka koskevat sellaisia seikkoja, jotka eivät liity esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin, eli sellaisia menettelytoimia, jotka eivät estä ennakkoratkaisupyynnön esittämystä tuomioistuinta noudattamasta määräystä tai tuomiota pääasiassa.

- 29 Tätä päätelmää tukee se, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, mikä on sopivin menettelyn vaihe tällaisen pyynnön esittämiseen unionin tuomioistuimelle (ks. vastaavasti tuomio 27.6.1991, Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, 49 kohta ja tuomio 7.4.2016, Degano Trasporti, C-546/14, EU:C:2016:206, 16 ja 17 kohta).
- 30 Koska ennakkoratkaisupyynnön voidaan esittää unionin tuomioistuimelle myös pääasian käsittelyn varhaisessa vaiheessa, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen voitava unionin tuomioistuimen vastausta tähän pyyntöön odottaessaan jatkaa kyseistä menettelyä sellaisten menettelytoimien osalta, joita se pitää tarpeellisina ja jotka eivät liity esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin.
- 31 On huomattava, että tätä perustelua noudatettiin implisiittisesti 21.12.2021 annettussa tuomiossa Euro Box Promotion ym. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034). Unionin tuomioistuin nimittäin totesi kyseisen tuomion 80 kohdassa, että sen jälkeen, kun ennakkoratkaisupyynnön oli esitetty sille yhdessä asioista, jotka johtivat mainittuun tuomioon, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asian käsittelyn lykkäämisestä tekemä päätös oli kumottu ja pääasian käsittelyä oli jatkettu muiden kuin ennakkoratkaisupyynnössä tarkoitettujen kysymysten osalta. Saman tuomion 141 kohdassa unionin tuomioistuin katsoi, että kyseinen pyyntö voitiin ottaa tutkittavaksi, eikä se katsonut tarpeelliseksi tutkia, oliko Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklaa mahdollisesti rikottu.
- 32 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, joka on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön SEUT 267 artiklan nojalla, lykkää pääasian käsittelyä vain niiden seikkojen osalta, joihin unionin tuomioistuimen antama vastaus ennakkoratkaisupyynnöön saattaa vaikuttaa.

Oikeudenkäyntikulut

- 33 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin, joka on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön SEUT 267 artiklan nojalla, lykkää pääasian käsittelyä vain niiden seikkojen osalta, joihin unionin tuomioistuimen antama vastaus ennakkoratkaisupyynnöön saattaa vaikuttaa.

Allekirjoitukset